

ТИЖНЕВИК - REVUE HEBDOMADAIRE - TRIDENT
UKRAINIENNE

Число 19 (473) Рік вид. XI. 12 травня 1935 р. Ціна 2 ф. Prix 2fr

Париж, неділя, 5 травня 1935 року.

«5 травня 1920 року, 15 літ тому, Армія Української Народньої Республіки закінчила свій Зімовий Похід, в який вирушила 6 грудня 1919 року, згідно наказу свого Вождя, Головного Отамана, св. пам'яті С. Петлюри.

« На протязі 5-ти місяців Армія була в неперестанних боях на рідних теренах, де точилася боротьба між червоними та білими наїздниками-москвинами, на теренах, де панував хаос і безладдя, коли ще демагогічні й облудні гасла червоних туманили наш нарід. Всі ці обставини не сприяли реалізації основного завдання нашої визвольної боротьби — Українська Держава, і змусили Армію до повороту на захід, звідкіля вона, підсилена, розпочала новий похід разом із союзною Армією Річипосполитої Польської.

« Тяжкий тернистий шлях перейшла наша Армія, що ще не кінчився заслуженим, здавалось би, остаточним успіхом. Майбутні історики вкажуть причини цього, проаналізувавши докладно й безсторонне всі обставини. Але одно є безсумнівним тепер, і того не мине підкреслити ні один історик. Зімовий Похід був героїчним вояцьким чином, повним посвяти і саможертви. Віра в справедливість нашої національної справи і воля до перемоги були джерелом цієї витривалості і становлять ті моральні вартості, що плекаємо зараз в тяжких обставинах еміграції і що доведуть нас до остаточної перемоги — відновлення Української Народньої Республіки на рідних теренах.

« Зімовий Похід — це одна з підвалин нашої славної традиції, що

безмежно нам дорога і що зобов'язує нас бути гідними її і вірними їй до кінця».

* * *

В день п'ятнадцятиліття закінчення героїчного Зімового Походу, який вкрив українську зброю новою нескортою славою, ми щасливі, що маємо змогу подати наведені вище слова Пана Головного Отамана Андрія Лівичького: з ними він звертається до всіх вояків Армії УНР.

Париж, неділя, 12 травня 1935 року

Сталося... До безконечної низки пактів останніми днями додано ще один пакт, і то між великими державами: пакт французько-московський. Багато про нього вже писалося наперед, багато з цим пактом зв'язувалося всяких надій і комбінацій. Та з великої хмари — малий дощ. В тому вигляді, в якому його підписано, мало що той пакт може змінити в сучасному напруженому відношенні сил. На звичайному місці, в нашому огляді «З міжнародного життя», розважено цю дипломатичну подію в зв'язку з сучасним політичним становищем і виглядами на майбутнє. На ті сторінки одсилаємо читача, а тут додамо лише кілька зауважень.

Що дасть він кожній з високих договірних сторін? Не думаємо, щоб західньому контрагентові цей документ міг справді принести якусь поміч в потрібну хвилю. А що до східнього, то для нього практична вага цього дипломатичного успіху залежатиме в першу чергу від людей, які в заприязненій державі переводитимуть в життя умови цієї згоди, а по-друге, — і то найважливіше, — від того, чи пощастить совітам під цей вексель здобути нові кредити. А на це, здається, особливих надій немає. Совітська дипломатія може пишатися новим успіхом.

Не надаючи цій події більшої ваги, ніж вона на те заслуговує, не можемо не підкреслити все-ж її негативного значіння: пакт цей гальванізує живий труп, зміцнюючи ще на де-який час панування Москви над поневоленими народами і їх окупованими землями. Це сьогодні не можна не брати на увагу, але разом з тим треба пам'ятати добре й інше: ніякі пакти не спроможні затримати великого історичного процесу, що, раз розпочавшись на просторах Східньої Європи,

має дійти до свого логічного кінця: розпаду великої в'язниці народів і відновлення державности України та інших поневолених ще сьогодні націй.

Місце української мови в реформованих педагогічних інститутах на сов. Україні.

Не так давно народній комісаріят освіти сов. України перевів основну реформу педагогічних інститутів, що мають завданням своїм підготовляти учителів середніх шкіл. До останнього часу педагогічні інститути мали поділ на відділи, при чому кількість їх доходила до чотирнадцяти: математичний, фізичний, хемічний, біологічний, мови й літератури, історичний, економічний, географічний, педагогічний, педологічний, дошкільний, комуністичного дитячого руху (скорочено — комдитруху), по-зашкільний і лінгвістичний. Кожний інститут складався з трьох і більше відділів.

Де-які з цих відділів не мали певно окресленого завдання, так що ні для народнього комісаріату освіти, ні для студентів, — тепер в цьому щиро признається І. Хаїт, сучасний заступник народнього комісара освіти В. Затонського *), — не було ясно, кого мали готувати такі відділи, як відділ педологічний або відділ комуністичного дитячого руху.

Ото-ж реформа педагогічних інститутів пішла насамперед в напрямі скорочення кількості відділів та об'єднання їх в групи, число яких доведено до семи та надано їм назву факультетів, а саме, — фізико-математичний, хемико-біологічний, мови й літератури, лінгвістичний, історичний, географічний та педагогічний.

Друга особливість реформи педагогічних інститутів полягає в тому, що з навчальної програми їх виключено де-які курси, що не мали ясного оформлення. Так, напр., виключено курс «основи виробництва»; тільки на педагогічному факультеті, що увібрив у себе п'ять колишніх відділів (педагогічний, педологічний, дошкільний, по-зашкільний і комдитруху), залишено невеличкий курс цього предмету, що має своїм завданням «обізнання студентів з програмою і методикою політехнічного трудового навчання в середній школі».

Поруч з курсами справді зайвими виключено з навчальної програми педагогічних інститутів тако-ж курс рідної мови, що досі був обов'язковий для всіх відділів педагогічних інститутів. Тільки на факультеті мови й літератури залишено курс рідної мови.

Усунення рідної мови, як обов'язкового предмету для всіх фа-

*) І. Хаїт. «Ліквідувати відставання педагогічної освіти». «Комуністична Освіта», ч. 10. 1934 р.

культетів, мотивується тим, що курс рідної мови закінчується в 7-ій класі середньої школи. На думку реформаторів, залишення курсу рідної мови в програмі педагогічних інститутів означало б те, що педагогічний інститут займається тим, чим займається середня школа.

Безперечно, висока школа, якою є на сов. Україні педагогічний інститут, не може займатися тим, чим займається середня школа, але при умові, що до високої школи вступають абітурієнти з належною підготовою.

Як раз в тому й є лихо середньої школи сов. України, що середня школа зле вчить учнів української мови.

Про те, які саме успіхи набувають учні середньої школи з цього предмету, цікаві відомості подає стаття С. Чавдарова — «Чергові завдання у викладанні мови в школі», що її вміщено в 10 ч. «Комуністичної Освіти» за 1934 рік. Як свідчить С. Чавдаров, з 19-ти четвертих клас, що їх перевірів він минулого шкільного року, ні в одній не знайшлося учня, який не зробив би помилок у писемній праці. Не пощастило авторові виявити учнів, що могли б писати без помилок і в старших класах. А помилки в цих працях були іноді просто жахливі: його, цього, бадіорості, скіньчилося, літнє і т. д. Що-до пунктуації, то учні старших класів приблизно до половини розділових знаків не ставлять. Але основною хибкою, за свідощвом С. Чавдарова, є відсутність культури мови, себ-то відсутність в учнів уміння оформити свою мову, добрати синонімічні слова чи вирази, — учні часто користуються занадто обмеженим запасом слів.

Нема чого дивуватися тому, що правописна грамотність учнів стоїть на низькому рівні, що учні не можуть похвалитися знанням української мови, як що пригадаємо, що з того часу, як В. Затонський став на чолі народнього комісаріату освіти, українській мові надається другорядне значіння в порівнянні з російською мовою, — «мовою Леніна і Сталіна».

В згоді з напрямом освітньої політики В. Затонського С. Чавдаров у згаданій тут статті радить учителям середньої школи розвивати в учнів загальне чуття української мови... на зразках мови Леніна і Сталіна.

Ото-ж чи слід жалкувати за тим, що студенти педагогічних інститутів, за винятком студентів факультету мови й літератури, не матимуть щастя розвивати загальне чуття української мови на зразках Леніна та Сталіна?

Ст. Сірополько.

3 міжнароднього життя.

— Д о с и т у а ц і ї .

За останні місяці міжнародні взаємини в Європі означені надзвичайною дипломатичною активністю, що виявлена всіма великими, а з часті й меншими державами. Нагадаємо етапи, зв'язки та де-які з того наслідки.

Зачинається це з відомої англо-французької наради в Лондоні в місяці лютому, наслідком якої сталися оті, тако-ж відомі, англійські подорожі до середнь-східніх європейських столиць, аж до Москви включно. Це все робилося, як знаємо, з метою нагромадження інформацій, здобутих безпосередньо на місцях від людей, що ведуть політику своїх країн та реально відповідають за неї, — таких, як Гітлер, Пілсудський, Сталін та інші. Західня, по-зарейнська Європа мала тим начеб-то розвідати ґрунт в Європі Східній, як ставляться там до опрацьованого, в Лондоні плану забезпечити Європу від війни трьома пактами: Західнім повітряним, Дунайським та Східнім.

Для тої розвідки вибрано було ніби-то найбільше об'єктивних дипломатичних людей, що звикли бути арбітрами, тоб-то англійців. Вона дала дуже багато інформацій, що в них, однак, не було нічого нового навіть для широкої публіки, бо ставлення вказаних вище відповідальних чільних людей до лондонського плану було відоме й раніше. Нове — дали факти, а саме, — за той час Германія перестала ховатися з своїм озброєнням й офіційно проголосила знульовання всіх збройних обмежень, накладених на неї Версальським договором. Одночасно вона дала й цифри своїх відтворених армій — повітряно, і сухопутної й морської, і ці цифри наявно вказали на те, що сучасна Німеччина в міжнародному обороті вже й на сьогодні матиме майже ту саму силу, що вона її мала до нещасливої для неї великої війни.

Зібрані інформації та вказані нові факти стояли на денному порядку англо-франко-італійської конференції в Стрезі в половині минулого місяця. Їх там детально зважили, але якихось конкретних реальних рішень не знайшли. Тай не могли знайти, бо єдиною, скажім, реальною відповіддю на одностороннє знульовання хоч би й частини договору могла б бути карна війна, яка б відтворила знульований договір, але живемо ми за таких днів, коли ніхто не хоче й не зможе воювати із-за такої причини. Тому на конференції в Стрезі вирішено було впрост продовжувати акцію, розпочату на Лондонській нараді, розподіливши між собою ролі і справи в такий спосіб: Англія взяла на себе повітряну згоду й пересправу з Германією, Італія — клопоти що-до Дунайського пакту, а Франція — Східній пакт та скаргу до Ліги Націй на порушення Германією Версальського договору.

Що з того та в який спосіб зреалізоване? На час, коли писано ці рядки, можна констатувати лише такі факти. Повітряна західня, — до-рейнська, — згода начеб-то не являється едсментом якихось перестрав, а впрост стоїть без руху, чекаючи свого часу чи відповідної кон'юнктури, щоб її було підписано заінтересованими сторонами. Одноразом з тим Англія збільшує свою повітряну флоту, а що-до флоти морської, то про її збільшення поки-що лише говорить, бо ті чи інші її рішення зможуть запастися лише після того, як відбудеться спланована вже англо-германська морська конференція, де буде встановлено відповідний розподіл флотної сили обох сторін.

Мало відомі й наслідки, до яких дійшла Італія в своїх намістах що-до Дунайського пакту, бо все те тримається поки-що більш-менш в таємниці. Але італійська дипломатія ретельно над тим пактом працює, бо вже відбулися, як здається, з того приводу пересправи польсько-італійські, а в час, коли писано ці рядки, у Венеції йдуть непереривно італо-австро-угорські наради. Саму-ж конференцію, на якій той Дунайський пакт має бути ніби складений остаточно, збираються скликати десь у першій половині наступного місяця червня в Римі.

Найбільше всіх порадила з своєю частиною праці Франція. По-перше, що правда, не без труднощів, її пошастило перенести через Верхов-

Коли прочитаєте заклик про пожертву на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі, — не odkладайте: складіть вашу лепту негайно!

ну Раду Ліги Націй вироблену нею резолюцію з доганою на адресу Германії за порушення Версельського договору. Резолюція ця, однак, дуже подібна до тої, яка свого часу була винесена в Женеві на адресу Японії з приводу Манджурії. Вона суто словесна. У ній немає мови про які-будь санкції, про ті чи інші конкретні виступи цілої Ліги або окремих її членів проти Германії. Говориться в ній властиво лише про те, що так поводитися з договором, як то зробила Германія, не годиться, та що в майбутньому, мовляв, такого роду речі не сміють повторюватися. Германія, діставши цю догану, явна річ, обурилася і запротестувала перед державами, що їх представники підписали резолюцію. Але на тому всьому ціла справа, як здається, й припинилася, бо дипломатія про неї вже мовчить, прийнявши її, як готовий факт, а говорять ще лише де-які темпераментні публіцисти, спеціально в Середній Європі.

Друге, що встигла вже зробити з своєї частини праці Франція, це франко-совітський пакт про взаємну допомогу на випадок несподіваного чи несправданого нападу на них якоїсь третьої держави. Цей договір складено замість славетного Східного пaktu, що його начеб-то зараз уже можна вважати похованим. Третім у цьому договорі, як то можна припускати з попередніх пересправ, дуже хотіла бути Чехословаччина, потягнувши за собою й цілу Малу Антанту, але хтось з її більших сусідів поставив на цьому своє вето. Тому Чехословаччина, вже сама від себе, в ближчих мабуть днях, коли вже не сталося це, підпише аналогічний договір з ССР, зв'язаний з франко-совітським пактом, по-перше, часом, а по-друге тим, що Чехословаччина — союзниця Франції.

На перший погляд франко-совітський пакт цілком подібний до так званих дефензивних воєнних союзів, що були такі звичайні для Європи до р. 1914 та які поділили її були на два ворожі незахирені табори, що й розпочали між собою велику війну. Але при ближчому розгляді франко-совітський пакт не такий уже страшний, як спочатку здається. Усі його небезпечні кути стерто тим фактом, що зміст цілого пaktu й методи допомогового чину договорних держав владено в рямні статуту Ліги Націй і припасовано до тих санкцій, які має бути спрямовано на напади згідно з рішенням Верховної Ради Ліги. Тим самим франко-совітський пакт втрачає характер автоматичности, тої негайної допомоги один одному, що її так добивалися московські дипломати, а набуває риси пaktu консультативного, бо згідно з ним, перед тим, як має бути застосований допомоговий чин, мусить відбутися засідання Верховної Ради, мусить статися чи не статися її рішення з того приводу. Цим фактом, мабуть і пояснюються ті несподівані, хоч і недовгі затримки, що вставали по дорозі пaktu, бо-ж до преси дійшов ніби-то автентичний вираз одного з большевицьких дипломатів, який мав сказати: — Що нам з консультативного пaktu? Поки та консультація відбудеться, німці будуть уже в Москві.

З пактом зв'язані ще й інші обмеження. По-перше, те, що обов'язки ним накладені, входять в силу лише у випадку нападу безпосередньо на власну територію договорних сторін, а друге — те, що його зміст взагалі може торкатися лише європейського континенту, а на Азію, скądжемо, не поширюється. Ці останні обмеження викликають низку міркувань, з яких поки-що вважемо лише на одно, а саме: ніхто в Європі, а найбільше за всіх Франція, не хоче збройних конфліктів і змагаються поставити їм по дорозі всі можливі перешкоди чи то у формі пактів чи якось інакше. Але ніхто з тої самої Європи не хоче брати на себе того самого що-до можливого конфлікту в Азії, де совітські люди стоять перед найбільшою для них загрозою, і де вони, як були, так і зостаються цілком ізольовані. Це той факт, що його не слід забувати, розцінюючи так звані успіхи совітської дипломатії в Європі.

Observer

Складайте датки на Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі.

3 преси

Паризька газета La Presse в числі з 1 травня с. р., обговорюючи франко-совітський пакт, подає голос в цій справі газети Journal des Débats, яка пише:

«В чому французька вигода з цього договору? Ми тут показали, — недавно ще публікуючи дуже цікавого листа одного з наших кореспондентів, — наскільки переговори вимагають обережності. Ні внутрішнє становище Росії, дуже поділеної й загроженої політикою багатьох своїх провінцій (Україна, Грузія, Туркестан), ні стан засобів комунікації, ні стан армії не дозволяють думати, що ця нація моглаб бути великою поміччу для захисту миру...»

Висловивши думку, що даремно тако-ж покладаються великі надії на ніби потужну совітську повітряну флоту, Journal des Débats зазначає далі:

«Але що існує напевно і у великій кількості, так це комуністичні організації, призначені для підготовки революції у Франції і в цілій Європі. L'Humanité *) висловила з повною щирістю, що франко-совітський договір не зменшить пропаганди, а буде для неї тільки заохоченням. Охоचे цьому віримо».

Як бачимо, відносно франко-совітського пакту чути часом у Франції і тверезу думку.

* * *

Паризький Le Journal в ч. з 8 травня с. р. пише.:

«Кільки тижнів тому совітська амбасада без жадного резону відмовила дати візу Жео Лондонові (відомий кореспондент газети Le Journal і письменник). Ми сказали тоді, що ми думаємо про цей вчинок. Учора подібна міра була направлена проти газети Le Matin, яка хотіла, щоб її спеціальний кореспондент супроводив п. П'єра Лавала до Росії. Наші читачі знайдуть на стор. 4 суть замітки, в якій Le Matin різко критикує з цього приводу совітську владу. Нарешті справа не зупиниться на цьому. Вся велика преса протестує. L'Echo de Paris, Le Petit Parisien, Le Figaro вже заявили, що вони не пішлють спеціальних кореспондентів, оскільки Москва не відмінить свого розпорядження.

«Le Journal» кваліфікує жест совітів, як, недопустимий, а їхню неувічливість нетерпимою. Навіть коли б совітська амбасада знесла своє рішення, ми постановили не посилати наших співробітників до країни, що знаходиться під таким мало цивілізованим режимом».

З нагоди цього випадку слід побажати, щоб французька преса

*) Комуністична газета в Парижі.

Коли ви ще досі не склали своєї пожертви на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри, — зробіть це зараз, не odkладаючи.

писала не лише про те, чого московські більшовики допускаються у відношенні до неї, але й про той нечуваний пресовий режим, що панує в СРСР взагалі і особливо на окупованих совітською Москвою Україні, Кавказі й Туркестані, як і про страхіття московського панування в цих країнах.

День смерти С. Петлюри — 25 травня — є днем збірок на Українську Бібліотеку його імені в Парижі.

Минуло вже 15 літ нашого емігрантського життя.

Живучи думкою про поворот на вільну батьківщину, у вільну державу, еміграція не змерла. Вона, пристосовуючись до умов, створила різні організації, громади, товариства, видавництва, школи, музеї й наукові та культурно-національні установи.

Так у Франції, так і в Чехословаччині, в Польщі, в Німеччині та по інших країнах.

Але прийде час, сподіваний для всіх і щасливий для тих, хто доживе, — і не буде емігрантів, не буде нас: в свою хату повернуться вигнанці. Більше за те, не буде на чужині ні громад, ні союзів, не буде їх часописів і не буде того, що створила еміграція і чим живе вона сьогодні. Мало хто залишиться на чужині.

Навіть більше. Не буде вже у Франції й могили бл. пам. С. Петлюри: тлінні остачки його спочиватимуть у рідній землі.

А Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі, як вічний йому пам'ятник у місті, де він мучеником загинув, зостанеться тут.

Забезпечити існування цієї загально-національної культурної установи — обов'язок усіх українців.

Тому ми й кличемо раз на рік усіх земляків — емігрантів і не емігрантів — скласти свою пожертву на цей пам'ятник С. Петлюри, скласти датку на устачову, яка має не тільки всіх нас пережити, але й гідно свідчити перед широким світом про культурне багатство нашого народу.

Бібліотека існує, треба, щоб вона кріпшала, розвивалася й збагачувалася.

Складіть же й ви, по спроможності своїй, жертву, покладіть і свою цеглину на цей будинок, нехай і ваше ім'я буде вписано в книгу добродіїв Бібліотеки.

Рада Бібліотеки.

5 квітня, 1935 року.

В ці дні не повинно бути ні одного громадянина свідомого, який би не склав пожертви по спроможності своїй на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі.

Адреса Бібліотеки: Bibliothèque Ukrainienne S. Petlura, 41, rue de La Tour d'Auvergne. Paris 9. France.

Гроші посилати на адресу: Compte courant: Bibliothèque Ukrainienne Simon Petlura à Paris No 30.472, Crédit Lyonnais, Agence Y, 22 avenue des Gobelins à Paris, France, або на адресу бібліотекаря: Monsieur I. Rudicev, 41, rue de La Tour d'Auvergne Paris 9, France. З інших держав, крім Франції, — на той-же рахунок банку Crédit Lyonnais через банки, його кореспонденти:

Warszawa — Banque de l'Ouest; Lwow — Banque d'Escompte de Varsovie; Praha — Zivnostenska Banka; Bucarest — Banque Commerciale Roumaine; Sofia — Banque Générale de Bulgarie; Beograd — Société de Banques Yougoslaves; New-York — Chase National Bank; Winnipeg — Canadian Bank of Commerce; Buenos-Aires — Banco de la Nation Argentina à B. A.; Shanghai — Banque de l'Indochine; Kharbin — Chartered Bank of India.

Крім того, у Франції гроші можна пересилати чековим поштовим переказом (червоний) на адресу: Paris, c. 1864 92 Bibliothèque Ukrainienne Simon Petlura, rue Tour d'Auvergne 41, Paris 9.

ХРИСТОС ВОСКРЕС !

М. Татариця з родиною з Шалета у Франції з Великоднем щиро вітєє всіх друзів і знайомих і замієєє поздоровлень і візитів зложив пожертву на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі.

Травень місяць — місяцем Товариства Прихильників Української Господарської Академії в ЧСР та Українського Технічно-Господарського Інституту.

За прикладом минулих років ТПУГА оголошує і в цьому році місяць травень місяцем широкої пропаганди ідей цього Товариства по-між українським громадянством. У зв'язку з цим Управа ТПУГА звертається до всіх членів з проханням:

- 1) Повести акцію серед своїх знайомих про вступ в члени ТПУГА,
- 2) Заслати на протязі травня місяця до скарбниці ТПУГА якусь суму в рахунок свого членського внеску.
- 3) Переводити збірки з допомогою кишенькових карнавок на фонд Української Пелітехніки.
- 4) Повести продаж марок-наліпок, що їх видаєє ТПУГА.
- 5) Повести акцію серед молоді за впис на різні курси УТГІ.

Хроніка

3 життя укр. еміграції.

У Франції.

— Великдень служба Божя в Парижі відбулася на перший день свят о год. 7 рано в Українській Православній Церкві. Правив о. прот. І. Бридзан, який перед тим, о год. 12 вночі, відслужив був великдень утрєню в Шалеті.

Перед початком служби Божої було посвячено в стихарі двох хлопців, що прислужують під час служб, — Всеволода Наглюка й Костянтина Мєцака.

Не зважаючи на ранній час, у церкві зібралася велика кількість віруючих. Службу було відправлено дуже урочисто. Надзвичайно гарно співав церковний хор під керуванням п. А. Чехівського й за участі пп. О. Чехівського, Миколайчука й Солєнаря.

Щира годяка парафіян п.-отцеві й усім, хто зпричинився до урочистости великденього богослужєння.

— На гробках. Провісної неділі, 5 травня с.-р., на могилі бл. пам. С. Петлюри відправлено було великденью панахиду. Стародавнім звичаєм під час панахиди пом'януто було й імена близьких покійних, що їх подали присутні.

Перед початком панахиди настоятель Української Православної Парафії у Франції прот. І. Бридзан сказав коротке слово, присвячене спомину про національного героя та значінню для нас традиції, яка того дня наказує згадати про померлих. Співав хор Товариства б. Вояків Армії УНР у Франції під орудою М. Ковальського.

Молитва над близькою моги-

люю на чужому кладовищі і поминання рідних, що спочили навіки на Україні й в розсіянні, глибоко зворушила присутніх.

Того дня на могилу бл. пам. С. Петлюри покладено було живі квіти од «Союзу Ордену Лицарів Залізного Хреста». Так само принесли квіти пані Є. Прокоповичева і пані П. Єремєєва.

3 життя Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі.

Національний Музей у Львові, влаштуваючи тепер Гоголівську виставку, вдався до нашої Бібліотеки з пропозицією допомогти цій справі. Охоче йдучи назустріч бажєнню директора Національного Музею д-ра І. Свенціцького, Бібліотека допомогла цій справі, виставши до Львова деякі книжки. Кількісна та участь невелика, та й Бібліотека ще наша не багата, але ми з особливою присмістю підкреслимо цей факт співпраці між нашими культурними установами, поділеними великими просторами, але об'єднаними одним завданням служєння рідній культурі.

— На Великдень замість візитів і поздоровлень п. М. Татаруля з родиною з Шалету у Франції зложив на Бібліотеку 15 франків.

— На увагу жертводавцям у Франції. Для зручности пересилання пожертв Бібліотека завела з цього травня місяця свій чековий рахунок на французькій пошті, і у Франції гроші для Бібліотеки слід пересилати чековим переказом (червоний) на таку адресу: Paris, с. 1864 92 Bibliothèque Ukrainienne Simon Petlura, rue Tour d'Auvergne 41, Paris 9.

— Бесіди в редакції «Тризуба» на користь безробітних. Чистий прибуток від шости бесід у редакції «Тризуба» (17. III, 24. III, 31. III, 14. IV, 21. IV і 5. V) з пожертвами, що надійшли на цю мету, — між ними від однієї особи 100 фр., — виносить 1012 фр. 35 сент.

Із згаданої суми видано допомогу безробітнім: дві по 100 фр., одна — 75 фр., дві по 50 фр., дві по 40 фр., десять дрібними сумами на 275 фр., дитячій школі в Парижі видано 275 фр. 05 с., головно на допомогу для переїзду дітям безробітних батьків. 6 фр. 20 с. витрачено на пересилку грошей поштою.

Сподіваємося, що наше громадянство й надарлі буде так само сердечно підтримувати цей корисний для наших безробітних і хворих почин, як всю його підтримувало досі. Наступна бесіда — в неділю, 12 травня.

— Громада в Шалеті. 16-го березня с. р. відбулися загальні збори членів Громади, на яких Управа, за скінченням терміну уповноваження, склала свою дєвісію.

На цих же зборах було обрано нову Управу в слїдуєчому складі: голова Управи (та референт культурно-освітніх справ) — п. П. Пашин, заступник голови (сеферент кооперативу) — п. П. Вержбицький, секретарь — п. П. Лечук, члени Управи — п. п. М. Левицький, Є. Гутовський, Ю. Онипко і В. Зубенко. До Рєвізійної Комісії обрано: голова — п. Ю. Бацуца, члени — пп. В. Живодар і Г. Безносюк.

— З життя Української Громади в Греноблі. Як і кожного року, Громада гуртом стрїчала Новий Рїк. Зїбралися були в помешканні п. Томєвича. Людей було бїльше 25 душ. Розїйшлися аж о 6 год. ранком.

— Святкування 17 роковин проголошення IV Універсалу та вшанування пам'яті Крутих відбулося 3 лютого с. р. Зранку в місцевій грецькій церкві від-

булася панахида по Головному Отамані С. Петлюрі, Крутянах та всіх, що віддали життя своє за волю України.

По обїді відбулися збори Громади в салї, прикрашеній прапорами й образом «Голота України». Присутніх було чоловік 30. Свято відкрив голова Громади п. І. Вонарха короткою промовою, пропонуючи вшанувати крутянських героїв вставанням і хвилиною мовчанки. Після того п. Вонарха прочитав Доклад «IV Універсал, Крутянська подія й ми», який присутні нагородили оплесками. Далі п. Адамович з почуттям декламував витяг із поеми «Крути» М. Оверковича. Потім промовляв п. З. Рїзників на тему «IV Універсал, Крути і роля в сім М. Грушевського». Пан М. Дєрожинський майстерно продекламував вірш О. Олєся — «Пїсня». Від філії Т-ва б. Вояків Армії УНР з доповіддю на тему «Крути в сучаснім освітленні» виступив п. Л. Токаїло. Потім пан С. Червонецький з почуттям продекламував «Кавказ» Шевченка. Хор під орудою п. Червонецького виконав «Не пора». Мала Олена Каницька виступила з декламацією. П. Вонарха прочитав далі статтю із ч. 3-4 (457-8) «Тризуба» — «Лїстки із щоденника», Вл. Грота, а п. Рогатюк виголосив промову, закликаючи всіх, шануючи свято 22 січня, шанувати тако-ж творців IV Універсалу та борців за його здійснення.

Закриваючи свято п. Вонарха продекламував ще власного вірша «Моя пїсня» і запропонував скласти пожертву на Музей Визвольної Боротьби України в Празї — і свято закінчилося співом «Ще не вмерла Україна».

— Виступ українського хору в Греноблі. Український хор під орудою п. Червонецького, підсилений участю в ньому українських студентів із Галичини й Волині (які, хоч і належать до націоналістичної громади, але не послушали лукавих порад і залишилися в хорї й допомагають ширити українську пісню по-між чужинцями),

виступав з концертом на запрошення французького філантропічного товариства в санаторії Ля Тронш 24 лютого с. р.

Після концерту дирекція санаторії тепло дякувала хорові, почастиувала хористів шампанським, а директор санаторії в своїй промові побажав українцям скорішого визволення України та всім нам здоровими повернутися додому. Подяку дирекції було те-ж оголошено в місцевих часописах.

27 лютого на беду вихованців гренобльської Політехнічної Школи, який відбувся в найкращій салі міста, хор наш, завдяки заходам пані К. Н., те-ж виступав. Успіх хору був великим. Публіка не хотіла його відпустити. Одна поява хору в національних українських убраннях викликала бурю оплесків. Де-які речі співати приходилося по два рази.

Загалом йде по-трохи наше життя в Греноблі. Шкода тільки, що наші «націоналісти», замість того, щоб робити справжню національну роботу, всі сили прикладають на те, щоб зруйнувати Громаду й філію Т-ва б. Вояків Армії УНР. Дізнав завдання «перманентно-національної революції.»

— Українська Громада в Греноблі 12 травня с. р. святкує п'яту річницю свого існування.

У Польщі.

— З життя відділу УЦК в Ченстохові. Відділ УЦК в Ченстохові належить до тих осередків української еміграції в Польщі, що активно відгукаються на всі прояви нашого еміграційного життя.

В грудні місяці минулого року відбулися тут в Українській Домівні сходи членів колонії, присвячені пам'яті проф. М. Грушевського, в січні місяці відбулася традиційна ялинка для дітей і свято IV Універсалу. в березні місяці панахидою й урочистим святом було вшановано пам'ять Т. Шевченка й т. д.

Слід зазначити, що на кожних зборах і урочистостях колонії

завжди відбувається збір пожертв на річні національні потреби. На зборах, присвячених пам'яті М. Грушевського, було зібрано 7 зол. 70 гр. на українських інвалідів, на святі IV Універсалу було зібрано 11 зол. 50 гр. на Музей Визвольної Боротьби України в Празі. З прибутків з дитячої ялинки було виділено 8 зол. 71 гр. на «Рідну Школу», 30 зол. на допомогую акцію дітям і 35 зол. на покриття залеглостей за помешкання Української Православної Церкви в Ченстохові.

— Шевченкове свято в Ченстохові відбулося 25 березня с. р. Зранку в місцевій православної церкві відбулася служба Божа, яку відправив о. ігумен Борис із Калиша. Увечері свято розпочалося співом «Заповіту» у виконавстві місцевого українського хору під орудою п. М. Житкевича. Далі програма свята складалася з доповіді голови відділу УЦК лейт. флоти С. Шрамченка, артистичної декламації п. Гомеватюка — «Чигирин», численних дитячих декламацій, в яких брало участь 16 дітей, і концертної частини, яку виконав український хор. Свято було закінчено співом «Ще не вмерла Україна».

Належить тут відмітити добрий спів хору й добру організацію свята.

В Чехословаччині.

— Десятиліття Музею Визвольної Боротьби України в Празі сповняється 28 біжучого травня. Того дня має відбутися святочна ювілейна академія з таким порядком денним: 1) урочисте відкриття свята; 2) доповіді: а) 10 літ Товариства «Музей Визвольної Боротьби України», б) 10 літ Музею Визвольної Боротьби України, в) Український Дім у Празі; 3) урочисте читання золотої пам'ятної книги жертводавців-добродіїв Музею Визвольної Боротьби України та пам'ятної книги жертводавців-фундаторів Українського Дому в Празі; 4) привіти делегатів, установ та організацій, привіталь-

ні адреси, листи; 5) закриття свята, збірка на ювілейний дар, відкриття ювілейної виставки вибраних експонатів Музею.

— Український Технічно-Господарський Інститут позаочного навчання в Подєбрадах.

Продовжується впис на практичні курси: 1) Пасічництва, 2) Садівництва, 3) Перероблення садовини та городини, 4) Сільсько-господарського рахівництва, 5) Практичної фотографії, 6) Радіотехніки, 7) Оброблення шкіри, 8) Милорства.

Проспекти та додаткові інформації висилаються безплатно. Звертатися на адресу: Ukrajinsky Technicko-Hospodarsky Institut. Poděbrady. Tchecoslovaquie

— Повний позаочний курс Сільсько-господарського рахівництва.

В добу сільсько-господарської депресії (кризи) треба добре рахувати! Вийшла в світ перша лекція згаданого курсу, що містить в собі: 1) вступ, 2) сільсько-господарське рахівництво, 3) просте (поодиче) с.-г. рахівництво; 4) звітний рік. При лекції додаток — приклад простого с.-г. рахівництва в дрібному господарстві (біля 5 га). Автором і керовником курсу є доц. д-р К. Осауленко. Платня за навчання з підручником — 50.— корон чеських (самий підручник — 30 кч.). Хто вписується на просте і подвійне сільсько-господарське рахівництво разом, — платять за навчання з підручником — 100 кч. Впис курсантів продовжується. Звертатися на адресу: Ukrajinsky Technicko-Hospodarsky Institut. Poděbrady. Tchecoslovaquie.

З діяльності Англо-Українського Комітету в Лондоні

— Прийняття в готелю «Савой» для членів Англо-Українсь-

кого Комітету, представників преси й інших осіб. 16 квітня с. р. відбулося в готелю «Савой» поплудневе прийняття-сходни для членів Англо-Українського Комітету в Лондоні, для запрошених гостей і представників столичної та провінційальної преси в цілі ознайомлення їх з українськими справами. Господарями були д-во Е. Лінколни.

На прийняття прибуло біля шестидесяти осіб. Дуже численно була заступлена лондонська преса, яка вислала своїх редакторів і кореспондентів. Прибули також представники світових телеграфічних агенцій — Рейтера, Брітіш Юнайтед Прес, Екстейндж Телеграф і др. Таке велике зацікавлення українською справою було несподіванкою навіть для найоптимістичніших членів Комітету. Особливо численно була заступлена провінційальна преса, як Йоркшир Пост, Бірмінгем Пост, Скатсмен, Кройдон Тайме та інші.

Для кращого пояснення української справи роздано присутнім журналістам коротенький огляд теперішнього становища українського питання, разом з мапкою українських етнографічних земель.

«Українське питання — пишеться у вступі того огляду, — набирає сьогодні великої ваги, бо воно стоїть у близькому відношенні до європейського миру та пакту взаємної помочі на Сході Європи. Воно лучиться також з договорами, які, між іншими, підписала і Велика Британія. Воно зачіпає широкі британські інтереси на Близькому і Середньому Сході та цікавить велико-бритійські круги ще й з тої причини, що в Канаді живе біля 430 тисяч британських горожан українського походження. Крім цього, як зачувати, в Німеччині існує група, яка, не питаючи українців про їхні бажання та не звертаючи жадної уваги на інші держави, лагодить свої плани відносно України. Ми певні, що українці воліють повну

независимість, ніж тільки заміну одних правителів на других.

«Українці замешкують менше-більше одноцільну етнографічну територію (більшу, ніж Велика Британія і Франція), поділену під цей час між ССРСР, Польщу, Чехословаччину і Румунію.

«Англо-Український Комітет засновано для того, щоб стежити за політичними подіями і, коли зайде потреба, щоб вжити таких засобів, які покажуться потрібними, бо до тепер було дуже мало спроб справедливого відношення до українців. А постійне нехтування цієї складної справи готово остаточно спричинити конфлікт, в який буде втягнена вся Європа.

«Комітет заміряє улаштувати протягом найближчих місяців більше сходин і відчитів».

Прийняття почалося о годині п'ятій після обіду. Члени Комітету безупинно подавали всім цікавим пояснення про положення української справи, про український наріч, його культуру і його мистецтво. Для відрізнення комітетових від інших гостей, були для них виготовлені синьожовті відзнаки. Сходини затягнулися до години восьмої вечера і своїм успіхом перейшли всякі сподівання тих, що їх улаштували.

Мініятюрна виставка зразків української преси всього світа і «мистецький куток», яким завідував і давав пояснення п. Олександр Даркович, абсолювент кор. академії мистецтва в Лондоні, — притягали зацікавлених англійських журналістів. Експонати для цієї над-програмової виставки доставило Українське Бюро в Лондоні. Осібний статистичний листок з мотом «Українська преса» — це один з найважливіших лучників, які вяжуть українців усіх частин світа в одно тіло» — пояснював, як розділена українська преса в різних частях світа.

«Мистецький куток» складався з вибраних зразків гуцульського різьбарства, народних вишивок й інших річей (визначених на той вечір д-ром В. Ю. Кисілевським). Гарно видані публіка-

ції «Українського Мистецтва» (Прага) і групи празького «Студію» ілюстрували принайменше в зарисах характер української штуки.

На стінах висіли дві цікаві мапи України (власність Українського Бюра). Одна з них — велика кольорова етнографічна мапа українських земель з типами українського населення і статистичними таблицями, яку спорядила Українська Господарська Академія в Подебрадах, друга — мапа України з року 1666, видана в Амстердамі Йоаном Янсенем.

17 квітня помістив Таймс (також Морнінг Пост і ряд інших денників) новинку-повідомлення про сходини і список гостей (за виключенням представників преси). Подаємо зміст цього повідомлення:

«Пані і пані Ф. Еш. Лінколні були вчора господарями прийняття в готелі «Савой», яке було влаштовано для зазізнання з членами Англо-Українського Комітету. Членами того Комітету, між іншими, є:

«Лорд Дікінсон: лорд Ноел-Бакстон, посол, полковник Джосая Веджвуд, кол. посол, полковник Л. Естрейндж Малон, посол Джозеф Мендер, проф. Р. В. Сітон-Вотсон, проф. І. П. Гуч, пані Дагдейл, п. С. А. Мекартней, п. Ланселот Лотон, сер Волтер Нейпір, пані Шіпшенкс, п. Ф. Еш Лінколн, посол, майор Дж. В. Гілс.

«Між гостями, що прийняли запрошення були:

«Посол сер Джордж Джовнс, сер Волтер Пікок, князь і княгиня Левенштейн, посол Дінгл Фут і пані Фут, посол д-р Лулін-Джовнс, дост. Квінтен Гог і пані Гог, професор Гілберт Моррей, барон Альвенлен, п. Брус Локгайт, д-р В. Ю. Кисілевський, королівський радник п. Невіль Ласкі і пані Ласкі, п. С. Грінвуд, пані і пані Ліколні, пан і пані Леві, п. Ліяс і п. Джан Епштайн».

Англо-Український Комітет влаштовує в короткому часі сходини в парламенті, на які запро-

хано всіх послів та лордів. На тих сходинах буде виголошений інформаційний реферат про українське питання, а після нього відбудеться ширша дискусія.
(«У к б ю р о». Лондон)

Франко-московський союз і поневолені нації ССРСР

З нагоди підписання франко-московського союзу Journal de Genève приніс статтю під титулом «З ким?», з якої подаємо наступні витяги:

«В європейській пресі та на міжнародних конференціях уживають часом слово «Росія» замість «СССР», хоч по совітській конституції Росія є тако-ж частиною цього союзу, як Кавказ, Україна, Туркестан. Навіть більше того, в 4 параграфі цієї конституції стоїть чорним по білому, що кожний нарід, учасник совітського союзу, має право вільно виступити з нього, оголошуючи просто цей виступ. Отже ССРСР є з погляду формального вільнішим союзом народів, ніж федеративна держава, а навіть конфедерація!

«Але хто має право глянути на те, що закриває заслону, яка зветься совітською конституцією? «Це внутрішня справа Росії і це нас не обходить», говорять європейці; це де-якого роду табу, яке не можна псрушувати згідно звичаєвому праву. Чи Лойд Жорж не сказав одного разу, що він готовий провадити торг навіть з канібелами?

«А совітські керівники є ще більшими противниками всякої інтервенції... за виїмком може фінансової інтервенції. І дійсно, вони кидють громи на Німеччину, але не мають нічого проти того, щоб дістати від тої-ж самої Німеччини позичку в 200 мільйонів марок. Франція поспішить мабуть перевести ще ширшу інтервенцію з огляду на те, що шляхи сполучення, як заявив Каганович, є в жалюгідній стані, який не дав-би можности подати «взаїнку поміч» евентуальним союзникам.

«Європейці могли б поставити со-

бі ще такі запитання: Як ставляться кавказці до того, що їх добро вивозиться, наприклад, марганець чи нафта, а за це до скарбу Москви пливають сотки мільйонів? Що думають українці, коли їм забирають їх збіжжя, тоді як самі хлібороби мруть з голоду? Як ставляться мешканці Туркестану до того, що їм забирають їх бавовну, коли вони самі ходять голі? Таких питань можна було б ще поставити дуже багато, але й поставлені питання вистачають цілком для того, щоб показати, в якій мірі москвини грабують інші народи та кують їм нові кайдани їх власним добром та виробами їх власної праці.

«З ким хочуть європейці заключати пакти й союзи? З Росією чи з ССРСР? З Кремлем чи з народом? Хто може сказати цим європейцям, чи ці народи рушаться, коли їх покличуть на поміч? Що подумують вони, коли ці народи саме скористають з цієї нагоди, щоб заатакувати своїх заглятих ворогів у Кремлі? Чи хочуть вони серйозно припускати, що кавказці, українці та туркестанці будуть жертвувати собою для «єдиної невідимої Росії»? Але-ж це було б справжнім божевільям, а вони ще не божевільні!

«Яка була причина розбиття царської Росії, як не деспотизм та переслідування чужих народів? Чому революція 1917 не врятувала цілости цього цісарства, як «діти батьківщини» урятували колись французьку націю? Як з'ясувати, що російські селдати, слухаючись Леніна, відповідали на німецькі арматі тисячами закликів до братання?

«Ні, російський нарід не забув, що кримська поразка принесла йому скасування кріпацтва; манджурські поразки принесли першу революцію 1905 р. і Думу; і нарешті остання поразка принесла другу революцію 1917 р. і упадок монархії. От що пам'ятає російський нарід і от чому трясуться мешканці Кремля.

«Чи може в Європі думають, що війна, яка б жорстока та руйницька вона не була, може поставити народи російський та чужі

народи в становище гірше теперішнього. Таких наївних не можна знайти вже в ССРСР, за виїском, розуміється, членів комуністичної партії та Комінтерну всіх країн світу, які живуть коштом народу російського й інших, що вмірають з голоду.

«Хай читає не думає, що автор цих рядків хоче війни. Ні за що в світі. Але він ані трохи не є прихильником пактів та союзів з Москвою, що, творячи ілюзії у майбутніх союзників, продовжують існування варварського більшовицького режиму, ганьби нашої доби, замість того, щоб увільнити від нього цивілізацію».

(«У к б ю р о», Женева).

В Офісі Нансена

Адміністративна Рада Офісу Нансена при Лізі Націй закінчила свою 11-ту сесію, на якій, між іншими, було вирішено справу масової натуралізації російських біженців у Турції, на що погодився турецький уряд.

На переведення цієї справи Офіс асигнував 50.000 шв. франків, а Американський Комітет Помочі

в Царгороді — 25.000 шв. франків.

Замість уступившого заступника голови Ради п. Навая-Лабатьо обрано румунського міністра п. Антсніаде, який, як відомо, завжди прихильно ставиться до українських прохань в Офісі.

На пресовий фонд «Тризуба»

На пресовий фонд «Тризуба» Варшавський Комітет Товариства Ірихильників Української Господарської Академії в Чехословаччині зложив 10 зол. польських.

Поправка

В минулому числі «Тризуба» в статті «На літературні теми, I», на стор. 8 надруковано: 1) «Фарисей в профодежі митаря»; повинно бути — «Фарисей в прозодежі митаря». 2) «О, як прозоро і слявно вмер би...»; повинно бути — «О, як прозоро й слявно вмер би...»

Кліше могили П. Чижевського на кладовищі св. Георгія в Женеві на стор. 5 ч. 16 (470) «Тризуба» зроблено з світлини п. М. Бремівца.

Редакція «Тризуба»

широ дякує всім українським організаціям та установам, як рівно-ж і окремим особам, що були ласкаві надіслати Редакції свої великодушні привітання.

Адміністрація «Тризуба»

прохас пп. Передплатників, що одержують «Тризуб» нерегулярно або із запізненням, повідомляти про це, що дасть адміністрації змогу робити на пошті рекламаті і добиватися прискорення доставки тижневика.

Представництво «Тризуба» в Болгарії

Представник «Тризуба» в Болгарії — п. Я. Малинівський. Софія, ул. Веселець, No 22, — приймає передплату на «Тризуб»: на три місяці — 50 левів, на рік — 200 левів.

Комітет «France-Orient»

Комітет Приязи Народів Кавказу, Туркестану й України влаштовують 17 травня виклад п. Ксав'є де Магаллон на тему:

«Поезія — душа народів та українська поезія»

за участю українського квартету під орудою п. Андрія Чехівського. Виклад має відбутися в Institut International de la Coopération Intellectuelle, в Palais Royal, 2 rue de Montpensier, Paris I. Початок о год. 16.

Редакція і адміністрація: 42, rue Denfert-Rochereau, Paris-V
Tél. Danton 80-03.

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.

Редагує — Комітет.

Адміністратор: Іл. Косенко

Le Gérant: M-me Perdrizet.